

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1/26. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

Uredništvo in upravnistvo je v Miklošičevi ulici št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina pa upravnistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača po določenem ceniku. Lastnik in glavni urednik Milan Plat. Odgovorni urednik Franjo Pirč. : Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. :

Zopet dolgovi.

Ni še leto dni od tega, ko je finančni minister pl. Bilinski z izdajo zakladnih listov napravil nekaj milijonov dolga. In že zopet potrebuje denarja! Kar za 183 milijonov kron hoče napraviti novih dolgov ter hoče v to svrhu najeti rentno posojilo. Sicer je ministrski predsednik baron Bienenrth še ne pred dolgim časom zagotavljal, da se hoče zadovoljiti z rekruti in s proračunom, toda iznenadenj smo pri nas v Avstriji že itak vajeni. Finančni minister zahteva, da se mu naj to posojilo dovoli v najkrajšem času, to se pravi še pred Veliko nočjo. Ne zdi se mu pa vredno, da bi natančno označil potrebe, za katere naj se napravi te nove dolge. 22 milijonov naj bo za deželno brambo, 9 in pol milijona za topove — s 150 milijoni naj se poplača nekatere še nesaldirane račune aneksije Bosne in Hercegovine.

Spomladi lanskega leta so bile končane aneksijske homatije. Toda niti v Avstriji niti v Ogrski se jim ni zljubilo, skleniti parlamentnih aktov, sklicati delegacije, edini forum za parlamentarno razmišljanje naše zunanje politike.

Izdanki za potrebe t. in kr. armade in pa za aneksijo spadajo v delokrog delegacij. Delegaciji jih morata dovoliti, po obstoječi kvoti med obe državni polovici razdeliti. In ko jih cesar sankcionira, se jih še le predloži obema parlamentoma. To se godi v normalnih časih. V sedanjem slučaju je pa to ravno obratno. Najprvo naj govori parlament, potem šele delegacija.

Toda delegacije vsled zamotanih ogrskih razmer ne bodo zborovale pred jesenjo. Sicer pa pri sedanjih političnih situaciji ne more imeti min. baron Aehrenthal prav velikega upanja, da bi mu delegacija izpolnila vse njegove želje. Je pa še drug vzrok, da vlada noče sklicati delegacij. Vlada namreč vedno in povsod kaj rada naglašja, koliko je pridobila vsled aneksije Bosne in Hercegovine. Noče pa podati natančnih računov o ogromnih stroških te aneksije, noče povedati, da nas je ravno ta aneksija spravila skoraj do bankrota — in sicer v času, ko so še itak vse naše dežele, pa tudi občinske finance pri kraju bankrota. Vlada hoče, da ji ostane oni nimbus, da je razširila meje monarhije — grenkobo nam pa hoče le polagoma dati okušati. In vsled tega je tako nerazumljiva bilanca te aneksije, tako zamotana, da se sam finančni minister ne spozna. Računal je na 300 milijonov kron zakladnih listov in sicer brez dovoljenja parlamenta. Zdaj pa zahteva nenkrat še 150 milijonov kron. Menda ne zna dobro računati. In zdi se nam, da s

tem še ne bodo plačani vsi računi Aehrenthalove balkanske politike.

Finančni minister je pač nekoliko optimističen. Sicer je res, da se je velika večina parlamenta izrekla za aneksijo Bosne in Hercegovine, in tudi za vse eventualne stroške. Vsaj vsi vemo, da se take izpremembe mednarodnega prava ne izvršujejo brez vsakih stroškov. Toda naša vlada ni zaupala parlamentu, ko lansko leto ni iskala dovoljenja za izdajo zakladnih listov. In to se zdaj maščuje. Prav velikih simpatij ne uživa to novo posojilo. Sicer je finančni minister zabrenkal celo na demokratično struno, toda vendar ni pravega smisla za njegovo melodijo. Finančni minister se hoče za novo posojilo obrniti na ves avstrijski kapital, da s tem nekako demokratizira državni kredit. Finančni minister noče, da bi bila renta dostopna samo velikemu kapitalu, temveč hoče razen poštne hranilnice pritegniti srednje banke. Minister hoče, da ima vsak kmet v svoji blagajni rento. Je pač podoben kralju Henrik IV., ki je tudi želel, da imej vsak kmet v nedeljo kokoš v loncu. Ta predlog pa je samo zato v tem času stavljal, ker je denarni trg v sedanjem času za to finančno operacijo zelo ugoden. Minister je namreč prepričan, da bo parlament gladko in brez ovir sprejel predlogo o novem rentnem posojilu. Tako bo torej mogoče, še v tej spomladi izdati rento.

Kakor kaže parlamentarni položaj, bodo Nemci glasovali za to predlogo finančnega ministra. Nemci namreč hočejo, da ostane sedanja njim vdana vlada na krmilu. Člani „Slovanske jednote“ so pa pač popolnoma drugih misli. Vladi, ki je tako sovražna nam Slovanom, pač ne morejo slovanski poslanci dovoljevati posojil za luksuz v časih, ko so naše deželne finance tako žalostne, ko vsled nemške oholosti ne morejo delovati niti štajerski niti češki deželni zbori.

Baron Bienenrth se bo pač moral sprijazniti z mislijo popolne rekonstrukcije kabineta, in sicer v smislu, ki odgovarja pravičnosti — to je, razdeliti bo moral posamezne resortne popolnoma partitično. In to je še najmanj, kar morejo zahtevati Slovani, ki so v državi v večini.

Da vlada faktično ne more računati v teh političnih odnošajih s tem, da se ji dovoli posojilo, kaže pač najboljšo glasovanje o Seitzovem predlogu, pri katerem je vlada doživela grozen poraz. Bienenrth pač nima drugega izhoda, nego da sledi zahtevi pravičnosti in da sestavi vlado, ki bo v istini odgovarjala dejanskim razmeram.

Slovanski Jug.

Bosanska ustava. Kot smo že poročali sklicala je celokupna bosanska omladina na Dunaju velik protesten shod proti oktroiranju bosanske ustave, ki je nadkrila vse pričakovanje. Bošnjaki so dobro vedeli, da iz Burianovih rok ne dobe nič dobrega, a take karikature vendar niso pričakovali. Značilna je v tem pogledu resolucija, ki jo je na omenjenem shodu sprejela vsa bosanska vseučilišna omladina brez razlike narodnosti in konfesije. Resolucija slove: Ker stoji akademična mladina na stališču narodne suverenitete, protestira proti oktroiranju ustave. V točkah in določilih takozvane „ustave“ vidi akademična mladina željo avstro-ogrskih birokracij, ki hoče tudi nadalje postopati in upravljati naša domovina kot kako kolonijo, kar dokazuje imenovanje saborskega načelnika, kontrola obeh vlad v naših čisto internih zadevah; isto dokazujejo tudi vse ostale točke ustave dasi je razmerje Avstrije z Bosno in Hercegovino po aneksiji čisto drugače nego iste do kake druge province. Zato je prva naloga mladine, narodnih poslancev in celokupnega naroda, da se skupno dvignemo proti ti krivici, da z vsemi sredstvi delujemo nato, da pride do revizije ustave, ki naj bo taka kakor ga zasluži naša domovina, ki mora biti enakopravna z Avstro-Ogrsko. Ob tej priliki povdarja akademična omladina princip zbližanja vsega naroda brez ozira na vero in politično mišljenje v borbi proti skupnemu sovražniku in upa, da se dvignejo vsi pravi sinovi naše domovine, da brani človečanske pravice, da se bori za svobodo, in to za ono svobodo, ki smo se zanjo borili toliko stoletja! — Nič kaj laskave niso te besede za ustavo, ki se je kuhala in varila toliko časa... a nazadnje je bilo rojeno dete — nestvor. Ob ti priliki se spominjamo besed starega Bošnjaka, ki je rekel, ko so ga vprašali kaka razlika je med turško in avstrijsko vlado: „E, brate, dok su bili ovdje Turci, bili smo mi Bosanci magarci, a kad dopše Švabi, postadosmo mi mule!“

Milovanović o svojem obisku. Minister Milovanović se je izrazil o svojem obisku v Carigradu napram raznim časnikarjem jako povoljno, dogovori med njim in turškimi državniki obetajo, ako se uresničijo, postati nov temelj razviku obeh držav, definitivno je rešil pogajanja o novi srbsko-turški trgovski pogodbi in uresničenju železniškega projekta Donava-Adrija. Sicer so se pri tem obisku razpravljale le gospodarska vprašanja, a na podlagi teh pride do nadaljne politične entente, kakor hitro bodo zahtevali interesi Balkana. — Razmere na Balkanu se vedno bolj bistre, ozke zveze, ki jih skle-

pajo posamezne države med seboj, morda vendar enkrat pripeljejo balkanske narode do njih zaželenega cilja, ki se glasi: Balkan balkanskim narodom!

Skof Dvornik pri cesarju. Odstavljeni nadškof zaderski Dvornik je bil te dni pri cesarju, ki ga je sprejel jako prijazno. Dvornik mu je v odločnih besedah pojasnil svoj položaj in krivico, ki se mu je zgodila in prosil, da naj se krona zavzame za njega. Pojasnil je cesarju vse intrige, ki so jih spletli proti njemu pri rimski kuriji. Končno je prosil cesarja, da naj mu imenujejo koadjutorja. Cesar je obljubil Dvorniku, da bo naročil vladi, naj preišče vso zadevo. — Kot se je pozneje nadškof izrazil v poslanskih krogih, ne pričakuje od te avdi-jence nobenega uspeha. Take pade bržkotne tudi ta žrtev vsled neslovanskega mišljenja vsepravične rimske kurije, ki se trudi na vse načine, da zatre zadnje sledove slovanske liturgije!

Boji z Albanci. Iz Carigrada poročajo o krvavih bojih, ki so se v zadnjih dnevih vršili med turško vojsko in Albanci v okoličih Jpeka; napad Albancev je bil tako hud, da je morala vojski priti na pomoč artilerija.

Opomba uredništva: Danes smo dobili brzoglavno obvestilo, da je naš stalni dopisnik v Belgradu angažiral posebne poročevalce za naš list v Carigradu, Sofiji in Skoplju. Tako bo rubrika „Slovanski Jug“ v „Jutru“ najpopolnejša.

Splošni pregled.

Poraz vlade.

V poslanski zbornici je doživela vlada hud poraz. Skušala je kolikor hitro mogoče rešiti svojo predlogo glede 182 milijonskega posojila, a se ji je načrt popolnoma ponesrečil. Pokazalo se je, da v poslanski zbornici današnja vlada ne razpolaga z nobeno večino. Deloma so jo zapustili njeni najboljši zavezniki Poljaki, ki se je velik del njih pri glasovanju o predlogu poslanca Seitzza, da naj se II. točka dnevnega reda prihodnje seje (prvo čitanje vladne predloge glede zakona novih kreditnih operacij) stavi kot zadnja, deloma absentirali. Za Seitzza predlog je glasovalo 196, proti pa 187 poslancev. Izid glasovanja je povzročil glasno odobravanje med „Slovansko enoto“ in socialnimi demokrati, a med vladnimi strankami glasen protest! — To glasovanje je glasen opomin Bienenrthu, da so njegovi dnevi šteti! Bilinski hoče na vsak način denarja. Bienenrth mešetari na vse strani, da bi izlekel svojega kolego iz močvirja deficita, a poslanska zbornica v kratkem glasovanju odkloni vladne načrte.

LISTEK.

ARTUR SEVER.

ŽENA.

Roman.

[7]

Tudi sama Rene si je bila v svesti neugodnega utisa, ki ga je naredila na svojega brata; a čudno se ji je zdelo, kako more postati mlad človek umetnik, ki živi v samih večjih mestih, tako malenkost! Predstavljala si je svojega brata kot lahkoživca, veseljaka... a našla je moza, ki je v njegovih očeh čitala resnost in prevdarno pojmovanje življenjske naloge. Pojm umetnika si je Rene predstavljala popolnoma drugače, kot ga je videla vresničnega v osebi svojega brata... čitala je večkrat o pariških umetnikih, njih orgijah in bakanjih... in vedno je mislila pri tem na svojega brata. Domnevala si je, da najde v njem svojega prijatelja... ali takoj, ko je začela govoriti z njim, ko je opazila njegove vprašajoče poglede se spoznala, da se je varala... Videla je v Henriku le ljubečega soproga — a ne umetnika!

Tudi Henrikova žena Mary, ji ni kaj posebno ugajala... Rene je že od nekdaj sovražila ono žensko poniznost, ki dviga svoje prosoje oči do moških... ona ni poznala slabega spola; a v Mary je videla združene vse one slabosti, ki jih je ona ravno v ženi sovražila, vedela je, da ta neznana in udana ženska čustva prihajajo in imajo svoj izvir v onem vseobčnem zlu v ljubezni.

Kako je prišla Rene do takih načel, ni niti sama vedela; mogoče so bile posledice le njene prve, mladostne ljubezni, ki je bila tako bridko varana v nji... Od takrat naprej je zmetavala vse ponudbe in živila je naprej, kot je mislila sama, da je najbolje.

Zato je pa tem bolj neprijetno uplivalo nanjo snidenje s Henrikom in njegovo soprogo. Polasčale so se je razne misli, neprijetne in hude... in zopet je vstala pred njenimi očmi bodočnost temna in grozna. Za trenutek se je porodila v njeni duši želja pustiti to nemirno in neugodno življenje in postati zopet žena!

Ali v istem hipu se je spomnila našnje Wintrove ponudbe... Vsi njeni sklepi so padli v vodo... stara Rene je zopet oživela v nji...

Lahna noč se je že vlegla na mesto, ko se je Rene začela pripravljati na odhod. Obklela je svojo najlepše obleko, parfumirala se, da je opojen vonj napolnil sobo... premišljevala je o vseh svojih rafiniranih trikih, ki bo žnjimi premagala vse, ki se bodo sklanjali pred njo kot pred svojo kraljico. V bližnjem zvniku od odbila ura trideset na deset... Rene je stopila k oknu in pogledala na ulico, ki je bila že skoraj popolnoma prazna.

Sama pravzaprav ni vedela, zakaj je tako razburjena, ali je v nji prevladovala radovednost... ali pa hrepenenje po nasladih, ki jih je slikal Winter v tako živih barvah.

Večino svojih veselih ur je preživela Rene v razkošnih zabavah, ali vendar jo je

današnji večer nad vse zanimal, ni si mogla predstavljati v Ljubljani velikomestnega življenja, radovedna je bila na družbo, ki se danes snide žnjo!

Niti trenotek ni več pomislila na svojega brata, ne svoje prejšnje sentimentalne misli...

Pred hišo je zaropotala ekvipaža; Rene se je sklenile skozi okno in videla, kako je Winter hitro skočil iz voza in šel v hišo...

Komaj je Rene stopila od okna, že je potrkal na vratih Winter in vstopil z besedami:

„Dober večer! — Vi ste že pripravljene?“

Rene je takoj videla, kako prijetno je Wintra iznenadila njena radovoljna pripravljenost, za to je takoj rekla:

„Ravno sem se odločila, da ne grem!“

Debelo jo je pogledal Winter, skoro ni mogel verjeti, da sploh ekzistira na svetu še bitje, ki bi se ustavljalo njemu! Ali sedaj je videl njen odločen obraz, hladne oči...

„Gospodična, mislim sem, da hočete zmenoj...“

„Obklela sem se, da obiščem svojega brata, ki je danes dospel iz Pariza: pa tudi sicer ne vem, ako bi prišla.“

Kakor z mrzlo vodo polit je stal Winter pred Rene; vsa njegova družba je že vedela o njegovem uspehu, vsi jih pričakujejo... a zdaj naenkrat ta blamaža!

„Gospodična, Vi me nesmrtno blamirate!“

Rene je malomarno skomignila z ra-

meni, a najraje bi se smejala obupanemu kavilirju, ki je stal pred njo!

„Žal mi je, gospod Winter, a res ne morem! — Poprej ko sem Vam obljubila, nisem sploh mislila ničesar... a zdaj — ne grem!“

Winter ni vedel, kaj naj stori, proseče je gledal Rene, kot da hoče s svojimi pogledi izprositi nje milosti...

Tedaj se pa tudi Rene ni mogla več premagovati, glasno se je zasmejala in rekla:

„Poglejte, dragi gospod, kako vas mala kaprica slabotnega spola — kot nas imenujete — spravi takoj ob dobro voljo in tira do obupa. Hotela sem Vam samo malo pomagati... Obljubila sem, da pridem, zato tudi pridem!“

Do ušes so se odprla Wintru usta, ko je slišal te besede, tako neznanega se je čutil pred to žensko, ki bi mogla nad njim vladati z najmanjšo besedo! Prvi trenotek se je hotel pokazati užaljenega, ali takoj si je to premislil, ker bi nazadnje Rene mogoče vendarle ne hotela iti, zato ji je požugal in prijazno raket!

„Gospodična Rene, Vi ste nadvse premeteni!“

Rene je med tem časom vzela svoj plašč, ki ga ji je Winter pomagal obleči...

„Tako, sedaj pojdiva!“

Winter ji je ponudil roko, in odšla sta po stopnicah na ulico...

Sedla sta v voz, ki je oddrdral po ljubljanskih ulicah...

(Dolje.)

Dnevne vesti.

Je, ali ni to strahovita blamaža dr. Mantuanija? Vsakemu živemu človeku se lahko kaj nerodnega pripeti. Lahko tudi najslavnejši veščak zamenja človeške glave z okostjem navadnih — želv. In res bolj težka pomota med želvo in človekom, ampak pod solncem je vse lahko mogoče. To smo doživeli te lepe solne dni na "grobšču" v Štepanji vasi. Pripetilo se je to celo ravnatelju deželnega muzeja, g. dr. Mantuaniju, torej gotovo jako uglednemu strokovnjaku — za cerkveno petje namreč. Zato mu nikakor ne zamerimo, če ne zna razločiti okostja želve od človeške lobanje. Mogoče le za to, da se iz cerkvenega petja tudi na polju starinoslovja itd. čimprej in čimbolje vpelje, si je sedaj najel širom znane starinoslovca, starega Pečnika, za primerne učitelja-mojstra. Ne zdi se pa nam prav, ako g. dr. Mantuani še le po razkritju "Jutra" javno pripozna svojo zmoto v razlikovanju okostja med želvo in človeško lobanjo. Sinoči namreč piše, da je šele "fotografija" dozdevnih človeških lobanj, ki so se našle v Štepanji vasi, nedvomno pokazala, da so dozdevne človeške črepinje — želve. Torej da strokovnjak, šef našega deželnega muzeja nedvomno dokaže, kaj je želva in kaj ni človeška lobanja, to mu šele fotografija, in ne original sam, "nedvomno pokaže". Čudna so pota božje previdnosti, ki so veščaka iz Dunaja pripeljala v ljubljanski muzej. Kaj pa je z originalom, tisto "lobanjo" namreč, ki jo je dr. Mantuani iz "grobšču" seboj vzel, oziroma se mu je poslala v muzej? Do včeraj je bilo o nji le znano, da je dal g. ravnatelj eno kronco zanjo. Ko pa je iz "Jutra" izvedel tragično usodo te lobanje, pa pravi: "Dotični kos, ki se je spraval v muzej, se bo opral in potem se bo dala vrsta teh želv, katere je gotovo Ljubljana iz Barja nanesla, natančno določiti." Hm! Hm! G. ravnatelj, če ta "kos" že niste takoj na licu mesta spoznali, kako to, daga niste spoznali vsaj potem doma v muzeju? Pomislite vendar! Človek iz turških časov (?) ali želve iz Barja (?). Ako originala samega niste dognali, kako naj Vam to reši šele fotografija drugi dan? Pa g. ravnatelj, na nekaj Vas moramo še posebej opozoriti. Namreč, Vi ste v četrtek večer še na podlagi fotografije in izvirnika javnosti izrecno to-le povedali: "Da so lobanje in turških časov, govori tudi to, da Francozi niso rezali glav," itd. Že iz tega stavka odseva nepobitno Vaša sodba, kot veljavnega strokovnjaka — sine que non! Ali že dan-pozneje, pa na istem mestu, isti javnosti, in isti stvari Vašo predvčerajšnjo sodbo preključite, pa pravite, "da je fotografija nedvomno pokazala, da so dozdevne človeške črepinje — želve. Kdaj ste bili v razlikovanju človeka in želve strokovnjak, včeraj ali predvčerajnjem? Še to nam povejte, zakaj to nas sedaj vse bolj zanima, kot turške lobanje in želve celega sveta. Konečno še eno g. doktor! Koncem vaše včerajšnje izjave se izgovarjate, da Vas je v to zmoto zapeljal "neki časnikar", ki je že davno znan po svojih "iznajdbah" na vseh poljih." Slišite, g. ravnatelj, zakaj pa greste še to povedat, v svojo lastno škodo, kajpada. Kako morete Vi kot veščak in šef deželnega muzeja resno uvaževati take vesti, ki jih ni raztrosil niti pravi, ampak po

Vaši sodbi le apostrofirani časnikar? Vsaj vendar sami pravite, da je on "že davno znan po svojih 'iznajdbah' na vseh poljih". Ali bi ravno v tem slučaju ne kazali ravno za Vas kot uglednega veščaka na polju cerkvenega petja, da se na take vesti prav nič ne ozirate. Vsaj ste sicer v nevarnosti, da vas že take vesti zapeljejo do takih zmot tam doli na Kodeljevem polju. Ne zamerite, če se nam zdi, da ste tudi s tem izgovorom še večjega kozla ustrelili, kakor pri Vaših človeških glavah iz turških časov. In potem g. doktor, pogledajte, kako lepo Vas pere ta neki "časnikar" Vaš prijatelj v Katoliški vulgo turški tiskarni. Če Vas je res na led spjel, ni bilo to lepo od njega, vendar vračajte mu dobro za hudo. Zakaj pa se pustite zapeljati? Mi vsaj se nismo dali, pa tudi če bi se dali, nam ne bi bilo toliko zameriti. Mi namreč nismo veščaki, ki imajo želve za človeške lobanje. Sicer pa: Nikar ne izzivajte! Rajše kar odkrito priznajte: Jaz dr. Mantuani, ravnatelj deželnega muzeja Kranjskega, sem to pot čisto sam zamenjal želve s človeškimi glavami, iz turških časov seveda.

Deutsche Stimmen. Kot priloga "Grazer Tagblatt" izhaja obiskuren listič pod imenom "Deutsche Stimmen aus Krain". In v svoji zadnji izdaji se nas je ta listič, ki je drugače poln najperfidnejših laži, obrekovanj, spomnil s daljšo notico; proti nam kliče na pomoč ne samo državno pravdnitvo, temveč kar oblastno pozivlje merodajne faktorje, da naj store konec izhajanja lista! In zakaj to? Štimce govore o napadih na vladne in sodne organe, ki jih mi baje ponižujemo in blatimo! Radi bi poznali te gospode, ki jih je "Jutro" napadlo, ker mi se ne spominjamo ničesar — ako se pa čutijo užaljene, tedaj jim je pa na razpolago vendar sodišče! Nekaj nas pa pri stvari vendar jako zanima, in to je vprašanje: Zakaj imajo ljubljanski kazinotje tak rešpekt pred "Jutrom", slednjič so nam hoteli v uredništvo utihotapiti nekega špijona, potem so zopet poslali k nam svojega ogleduha — oba sta seveda odšla z dolгим nosom... Ko so pa videli, da ne opravijo ničesar začeli so divjati po graških listih in pozivljajo na nas vse državne oblasti! Lahko so pa prepričani gospodje, da nas to bevskanje kaj malo moti, mi se ga ne bojimo, samo opozarjamo jih, da bomo odslej še bolj pazili nanje in se večkrat domenili prav prijateljsko z njimi!

Jeza kazinotov. Če se komu na kurje oko stopi, navadno zakriči. Ravnatoki so tudi naši kazinotje, ki so se nas spomnili v svojem glasilu. Svetovali bi le nekaj, toda ne tem — temveč naši finančni upravi. Govori se o tem, da je vsa naša uprava predraga. Svetujemo ji, da naj odpravi vse one "sinekure", katere uživajo puhloglavi potomci srednjeveških "Ritterjev". S tem bo uprava napravila veliko uslugo celi državi. Prihranila si bo precej denarja — obenem bo pa lahko nadomestila nesposobno uradništvo z uradništvom, ki je izšlo iz ljudstva in ki edino more državno upravo upravljati tako, da bo imela od tega korist država in in pa ljudstvo.

Prepovedan vhod v turške čase. En sam dan, eno samo "Jutro" pa kaka razlika! Še v četrtek popoldan se je pri "Florijanu" v Štepanji vasi kar trlo oboževalcev dr. Mantuanove najdbe. Pri vrodu je stal napis: Vstop 4 vinarje. In ljudje so jih tudi plačevali. Celo baron Schwarz, kot predsednik novega društva kranjskih "jamolazcev" je

poslal doli svojo deputacijo — častno stražo, v senci orožniških bajonetov. Eni so občuvali spomin grozodejstev iz turških časov, drugi le navadne želve, en in isti predmet je vsem nudil zabavo in kratek čas. Izrekla pa je komisija svojo obsodbo... Z Bogom dr. Mantuanijevo grobišče! Včeraj ves položaj spremenjen. Ni bilo ne očeta "Florijana" na vrtu, ne zvedavih kritikov-gledalcev. Semtertje je kdo priromal na grobišče doktor Mantuanijeve slave o človeških lobanjah. In je videl, da je grobišče vse zakrito, le semtertje raztresena okostja samevajoče čakajo rešitve, da zopet fotografija nedvomno dožene, da so nekdam kot želve živele na Barju (?). Napis: 4 vinarje vstop, je dal prostor drugemu večjemu svarilu: Prepovedan vhod! Po redneži pravijo, da ravnatelj deželnega muzeja tudi brez tega napisa itak ne bo več hodil fotografirat želve za človeške lobanje. Sic transit gloria mundi!

Promocija. Rasto Jože Kunc, t. č. pravni praktikant pri c. kr. dež. sodišču v Ljubljani je bil včeraj, 11. t. m. na graškem vseučilišču promoviran za doktorja prava.

Razsvetljavo pred poslopjem II. dr. gimnazije pač ni mestna, pač pa odveč — vaška. Ali bi se ne mogla na vsakem oglu vrta in pred glavnim uhiškom po ena plinova svetilka postaviti? Ni čuda, če imajo v tej temi tatovi korajžje se z vitrihi plaziti ob poslopiju. Sl. ravnateljstvo plinarne naj temu nedostatku odpomore!

Dobrodela predstava. V korist dijaške kuhinje "Domovina", prirede ljubljanske narodne dame v ljubljanskem gledališču veliko dobrodelno predstavo; sodelujejo pri ti predstavi tri domače pevke, gojenke "Glasbene Matice", gđ. Pepca Tavčarjeva, Mira Zupančeva ter Ivanka Hrastova. Občinstvo opozarjamo na to predstavo, s svojim mnogobrojnim posetom naj dokaže, da zna ceniti požrtvovalno delo narodnih dam v korist tako humanitarnega zavoda, kot je ravno dijaška kuhinja "Domovina".

Narodna del. organizacija priredi v nedeljo dne 13. t. m. v Zagorju ob Savi javen shod, ki na njem poroča med drugimi tudi dr. Mandič iz Trsta. Shod se vrši ob 3. uri pop. v "Sokolskem domu".

Slovensko pevsko društvo "Ljubljanski Zvon" priredi v seziji 1910/11 sledeče veselice: Dne 5. oziroma 12. junija I. veliko ljudsko veselico in dne 31. decembra običajni Silvestrov večer. Priredi pa tudi več popoldanskih pešizletov na kar si usojamo prijatelje društva in petja že sedaj opozoriti. Sporede in lokale bomo priobčevali sproti. — Slavna bratska in druga društva se prosijo, naj se blagovolijo pri določitvi svojih prireditev ozirati na te dneve.

Vabilo na redni občni zbor pomočniškega zbora gostilničarske zadruge v Ljubljani, ki se vrši v ponedeljek, dne 14. marca 1910 ob 2. uri popoldan v hotelu "Ilirija", Kolodvorska ulica, z sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor. 2. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 3. Letno poročilo o delovanju pomočniškega zbora v pretečenem letu. 4. Volitve. 5. Razni predlogi in navedi.

Objava. G. Vjekoslav Jakob, bivši trgovec v Brodu na Savi javlja, da se vsled odloka slavn. banskega stola v Zagrebu z dne 10. februarja t. l. št. 3170, vrši razprava pri delegiranem sodišču v Požegi dne 14. t. m.

Velik pogon v Tivoli. — Nevaren vlomilec prijet. Včeraj smo v poročilu "Po-

proti možu, v katerem pri Strindbergu končno zmaga žena. A ko leži ritmojster že zvezan v prisilnem jopiču na divanu, potr na duhu in pristopi Lavra z vprašanjem, če jo smatra za svojo sovražnico, odgovori ritmojster: Da. Jaz mislim, da ste vsi moji sovražniki! Moja mati, ki me ni hotela imeti na svetu, ker bi se moral roditi v bolečinah, je bila moja sovražnica, ker je prvi radosti vzela življenje in me napravila pol pohabljenca. Moja sestra je bila moja sovražnica, ker me je učila biti ji podložen. Prva žena, ki sem jo objel, je bila moja sovražnica, ker mi je dala deset let boleznih za dar moji ljubezni. Moja hčerka je postala moja sovražnica, ko bi morala voliti med mano in tabo. In ti moja soproga, si bila moja smrtna sovražnica, kajti nisi me izpuštila prej, da nisem obležal. Do tega prepričanja pride ritmojster pred smrtjo. A ta ideja, ki stopa večkrat poponoma v ospredje, je okvir, v katerem se odigra tragedija boja za pravico do otroka. Ta drugi boj se vrši popolnoma kongruentno s prvim in zato mora podleči tudi tu mož. Lavra: Hočem videti svojega otroka, Adolf! Govori! Ritmojster: Mojega otroka? Mož nima otroka, samo ženske dobe otroke in zato jim lahko pripada bodočnost, če mi brez otroka umremo! Nad mrtvim možem pa zakliče Lavra: Moj otrok! Moj lasten otrok! In dosti značilno pravi nato pastor: Amen!

Zopet čudna najdba v Štepanji vasi. Na levem obrežju Gruberjevega prekopa blizu pred mostom so prišli na sled staremu zidovju, večinoma že porušeni. Neki veščak podjetja za osuševanje barja je izrazil mnenje, da je tu najbrže stala kaka hiša, izkopani zid tvori ostanke kleti in da je zidovje staro 150—200 let. Domačini, ki po ustnih izročilih ne pomnijo, da bi na tem kraju kdaj stalo kako poslopje, so drugega mnenja. Zidovje si je baje ogledal tudi dr. Mantuani. Gotovo nam bo v sedanjem glasilu deželnega muzeja, izhajajoče v "Turški tiskarni" kaj več o tej najdbi povedal.

Želva v uradništvu "Jutra" je imela včeraj ves ljubi božji dan polno obiskovalcev. Tudi prijatelji glavnega junaka želve — in to je nedvomno dokazano, dr. Mantuani, so jo z živahnim zanimanjem občudovali. Nekdo je bil pri pogledu nedolžne mrtve živalice tako prevzet, da je izrekel željo, naj bi dr. Mantuani svojo prvo najdbo poslal beš na Dunaj. To pa bo težko šlo. Želva je še danes na splošen vpogled.

Viharji — vremenska sprememba. Gotovi, zanesljivi vremenski znaki kažejo, da je pričakovati iz daljnih južnih krajev poročila o večjih, najbrže hudih morskih viharjih, za naše kraje pa izpremembe vremena že v kratkem času. V spremstvu viharjev tudi drugi elementarni pojavi niso izključeni.

Prepovedan povratek v mesto si je privoščil postopač Josip Žagar. Zato so ga pa kar obdržali tam sredi mesta — vsaj za nekaj časa.

Železno verigo od tovornoga voza je našel mestni stražnik Fr. Okički.

Pri prelazu Dolenjske železnice (Zaloška cesta) je včeraj popoldne neki ključarski vajenec s kolesom podrl 12 letno Ano Zakrajšek. Pripeljati so jo morali v deželno bolnico.

Kinematografske predstave za dijakine. Podjetje kinematografa "Ideal", uvažujoče blagohoten nasvet od kompetentne strani, bode prirejalo vsako soboto po dve predstavi, in sicer ob 3. in 4. uri popoldne za dijakinje in deklice sploh. K tem predsta-

Mali listek.

Književnost, gledališče, umetnost.

Strindberg.

(Dalje.)

Pravice do otroka privedejo ritmojstra in njegovo ženo v konflikt, kjer trčita spola v onem velikem boju skupaj.

Neizbirčnost Lavrinih sredstev v do-sego svojega namena karakterizuje način boja od te strani. Na zvit način izrečena sumnja, da bi ritmojster ne bil oče Berte privede tragičen zaplet, okrog katerega se vrti ostalo dejanje.

Lavra: Zakaj se nisva pravočasno ločila? Ritmojster: Ker naju je vezal otrok, in ta vez je postala varu. In kako je to prišlo? Kako? Nikoli nisem o tej stvari razmišljal, a sedaj vstaja spomin, tožeče morda proklinjajoče! Dve leti sva bila poročena, pa nisva imela otroka. Ti veš najbolje, zakaj. Zbolel sem na smrt. V mrzlice prostem trenutku slišim glasove zunaj v salonu. To si bila ti in odvetnik, ki sta govorila o mojem premoženju, katerega sem tedaj še imel. On je izjavil, da ne moreš ničesar podedovati, ker nimamo nobenih otrok in on te je vprašal, če imaš dobro upanje. Kaj si mu odgovorila nisem slišal. Ozdravel sem in mi smo dobili otroka. Kdo je oče?

Lavra: Ti!

Ritmojster: No, to nisem...

Lavra: Kaj naj počnem? Pri Bogu in vsem kar mi je sveto prisežem, da si Ti Bertin oče.

Ritmojster: Kaj to izpremeni, ko si prej rekla, da mati sme in mora napraviti vsako hudodelstvo za otroka...

Tako se razpleta oni prepri, ki ga je pričela ženska brezvestnost, da umori neurpaticnega moža.

A isti hip, ko mož zaprosi usmiljenja in mu priteče solza po licu, tedaj, ko se čuti žena zmagovalka, tedaj preneha spolni boj in Lavra lahko reče: Jokaj moj otrok, kajti zopet imaš svojo mater pri sebi. Ali se spomniš, da sem v začetku liki druga mati vstopila v tvoje življenje. Tvojemu velikemu, krepkemu telesu je manjkalo živcev in ti si bil orjaški otrok, ki si prišel na svet ali prezgodaj ali nezaželjen.

Ritmojster: Da, tako je bilo. Oče in mati me nista hotela imeti, zato sem bil rojen brez volje... Jaz, ki sem bil v vojašnici pred krdeli poveljnik, postal sem pri tebi poslušen in rastel sem s tabo, gledal k tebi navzgor kakor k višjemu bitju in ubogal sem te, kakor bi bil tvoj nerazumen otrok. Lavra! Da, tako je bilo tedaj in zato sem te ljubila kakor otroka. Ali res — da, ti si dobro vedel — kakor hitro so tvoja čustva menjala svojo naravo, sramovala sem se in tvoj objem mi je bilo veselje, kateremu je sledila slaba vest, kakor da bi kri čutila sramoto. Mati je postala ljubica. Strašno!

Ritmojster: Videl sem a razumel nisem. A ker sem mislil, da opazam pri tebi zaničevanje moje nemoškosti, hotel sem te kot ženo dobiti tako, da sem bil mož.

Lavra: Da, a v tem je ležalo nesporazumljenje...

V tem trenutku sta si nazora Strindberga in Tolstega popolnoma podobna; ker oba prideta do spoznanja, da spolnost ni ključ do zveze, ampak pričetek razdora, ki se pa pri Strindbergu konča faktično, dasi ne moralno zmago žena, pri Tolstemu pa tudi ta mora pasti, kakor sokriva greha.

V "Očetu" vrže Lavra ritmojstru-možu v obraz: "Mati ti je bila prijateljica, a žena tvoja sovražnica in ljubezen obeh spolov je boj, a pri Tolstemu pravi žena: Ah, vi hočete, da postanemo predmet čutnosti. Dobro, kot predmet čutnosti vas bomo obvladale.

Pri obeh rodi spolna ljubezen odpor, pri prvem je to viden boj, pri drugem notrajen stud.

Lavra: Ali ti si imel prevlado, katero sem čutila in katero sem hotela, da jo tudi ti čutiš.

A tu pride prokletstvo.

Ritmojster: Ti si vedno imela premoč, ti si me mogla bdečega hipnotizovati, da nisem ničesar videl in slišal, ampak samo ubogal.

A ko se je zbudil oni čut moža in žene, prišla je tudi ona alternativa:

Ritmojster: Čutim, da v tem boju mora podleči eden ali drugi.

Lavra: Kdo?

Ritmojster: Slabotnejši, kajpada.

Lavra: In močnejši ima prav?

Ritmojster: Vedno, ker ima moč!

Lavra: Potem imam prav.

In zopet se prične zavraten boj žene

vam imajo vstop edino spremljajoči starši. Spored bo vedno prej odobren od kompetentne oblasti, po sklepu slav. dež. šolskega sveta. Ker bodo te predstave poučne in zabavne, se obisk teh priporoča.

Bivši ravnatelj ljubljanskega nemškega gledališča Wolf, ki je sedaj v ravnateljstvu meščanskega gledališča na Dunaju, se — kakor nam poročajo — pogaja s članom slov. gledališča G. J. Povhetom glede angažiranja kot prvega spevokomika.

J. S. Macharjeva Roma. To znamenito delo slavnega češkega pesnika prevajata na slovensko gg. dr. Zupan in V. S. Zalar.

Obrambni glasnik.

Vse Cirilmetodove podružnice naj bi poslale na nedeljski manifestacijski shod svoje zastopnike v Ljubljano. Oddaljenim bo to sicer težavnejše, zato pa naj bodo številneje zastopane bližnje, posebno v ljubljanski okolici in iz Dolenjske.

Prihodnjo nedeljo posvetimo naši narodni obrambi! Komur je količkar mogoče, naj pohiti prihodnjo nedeljo v Ljubljano na manifestacijski shod, ki ga sklicuje ob 10. dopoldne za našo narodno obrambo prezasluzni naš ljubljenelec g. Luka Svetec. Komur pa ni mogoče priti v Ljubljano, naj se v svojih krogih spominja družbe z aktivnimi čini za njo. Posebno Ciril-Metodove podružnice in druga narodna društva naj posvetijo ta dan naši narodni obrambi s tem, da odgovorijo na „Cirilmetodarijo“.

Nedeljskim zborovalcem družbe sv. Cirila in Metoda! Po vsej Sloveniji se je raznesla vest, da nameravajo prirediti rodoljubni slovenski z g. Svetcem na čelu dne 13. t. m. v Ljubljani velik vseslovenski shod za družbo sv. C. in M. Tudi mi oddaljeni — Izvenkranjci — bi se shoda radi udeležili, a nam neugodne zveze ne dopuščajo. Vendar bi pa radi nekaj pripomogli in to z nekim svetom. Kakor znano rad ljubljanski — („branirod“) „Slovenec“ vsikdar manjša število udeležencev tistih shodov, ki niso po njegovem receptu. Tudi nedeljskega shoda impozantnost bo gotovo skušal temniti in število udeležencev manjšati. Temu pa lahko pridemo v okom in sicer na tak način, ki bo družbi še koristen. Domislili smo si tega: Pred durmi zborovalne dvorane naj bi stala miza, ob njej pa kaka nežna rodoljubka, ki bi vsakega prišlega udeleženca prijazno nagovorila, da položi na krožnik **en sam novoc**. Revnejši en vinar, krajcar, bogatejši en 20 vinarski novoc, krono, in došel bi sigurno tudi kak tak, ki bi dal petak, mogoče celo desetak. Po končanem shodu bi se denar seštel; koliko novcev, toliko udeležencev. Ubogi, ki bi radi, pa ne morejo dati, bi pa število pomnožili, ki jih pa ne bi bilo treba niti šteti, a reče se potem vseeno s ponosom: tudi ubogi ljubijo svoj rod in če mu ne morejo z denarjem koristiti, koristijo lahko s svojo agitacijsko besedo in s svojim navdušenjem Ciril-Metodovi družbi. Ne bi bilo napačno to, lahko se izvede in družba bo imela lep dar! — Slovenci, ki morete, pohitite na ta shod in protestirajte proti gnusnim napadom!

R.
Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje prijavili sledeči p. n. gospodje: 603. Izobraževalni klub Ljubljana; 604. Josip Bregant, pisarnovodja v Gorici; 605. Ljubljansko slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani; 606. Josip Lavrenčič, hišni posestnik, lastnik opekarne etc. v Ljubljani (plačal 200 K); 607. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Komnu (plačala 200 K); 608. Socijalni odsek Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic v Celju; 609. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Rušah.

Cirilmetodarija izkazuje sledeč sad: Pavel Silc nabral pri nestalnem omizju pri Petronu v Žireh 5 K; rodoljubni Tržačani zbrani v Spodnjih Dupljah, pri gulašu nabrali kakor majhen obliž za na rano, ki jo je vsekali Slovenec s svojim člankom; Minka in Lojzika Preinfalk v Litiji, nabrali 10 K v rodoljubni družbi kot v protest na infamni „Slovenčev“ napad na našo milo družbo; Janez Bovha, tajnik „Lastnega doma v Celju“ pošilja 11 K 25 v kot odgovor na „Slovenčev“ Cirilmetodarijo“, daroval je 1 K Mahen Anton iz Trnovelj, mali Mirko Hočevar iz Celja je pa nabral pri gostih v Fazarinčevi gostilni na Ostrožnem 10 K 25 v, skupaj tedaj 11 K 25 v; kot odgovor na „Cirilmetodarijo“ pošilja Fran Zupančič, tehnik v Gradcu 8 K 52 v, nabrano v triglavanski družbi.

Družba sv. Cirila in Metoda je založila prav lepe, originalne velikonočne razglednice. Bližajo se prazniki, zato pozivljamo vse rodoljube, da se pravočasno oglasijo z naročili. Prijatelji družbenih razglednic naj opozore trgovce na te razglednice!

„Slovenčeva Cirilmetodarija“ se ne pozabi! Poleg dopisov, izražajočih skrajno ogorčenje nad izdajalskim početjem

nemškutarskih naših „domoljubov“, dobiva družba sv. Cirila in Metoda dan za dnevom novih gmotnih prispevkov. „Da damo duška opravičenemu ogorčenju na nečuvni napad „Slovenca“ št. 29, zoper blago družbo sv. C. in M., odnosno na Roseggerjev naskok na našo domovino, smo nabrali po podružnici v Komnu 200 K za obrambni sklad. Vsoto je poslal g. blagajnik Jos. Rustja. — G. Josip Gosak v Št. Lenartu je prepričan, da „Slovenčeva Cirilmetodarija“ ne ubije naše družbe; poslal je skromen odgovor v obliki 2 K; v gostilni pri Seršenu v Ljutomeru se je nabralo pod utisom Kotnikovega volila 12 K; g. Fran Pahernik, veleposestnik na Vuhredu je daroval družbi na „Cirilmetodarijo“ 83 K 44 v; Rodbina Zenko pod utisom „Cirilmetodarije“ 2 K radi rabljenih nemških besed. Vsem prijateljem in podpornikom družbe sv. Cirila in Metoda. Hvala in slava!

Iz slovenskih krajev.

Bled.

Občni zbor obrtne zadruga na Bledu se je vršil dne 6. marca ob 3. popoldne v prostorih hotel „Europa“ na Bledu.

G. načelnik obrtne zadruga Leopold Lebar pozdravi vse navzoče, t. j. 8 odbor-nikov in zastopnika trgovske in obrtne zbornice L. Fürsagerja ter udeležence, člane obrtne zadruga, katerih je bilo 136. — Ko se prebere zapisnik zadnjega občnega zbora in se pojasne posamezne točke, se isti odobri in poroča o delovanju zadruga. Zadruga je ustanovila svojo bolniško blagajno za obrtne pomočnike, vajence in delavke ter je priredila 3 preizkušnje za vajence z 18 udeleženci, kateri so izdelali skušnjo z dobrim uspehom. Ob enem naznani, da se za blejsko občino obrtni pomočniki odslej naprej oglašajo v zadrugi pisarni v uradurah dopoldne od 8.—12. in popoldne od 2. do 6. ure izvzemši praznike in nedelje popoldne.

Dohodkov je imela zadruga v l. 1909 616 K 51 v in stroškov 474 K 77 v. torej je prebitka 141 K 74 v. Kot odposlanca za občni zbor zadruga bolniške blagajne se izvolijo pro aklamationem sledeči zadrugi-niki: za občino Bled Erat Avgust, Plemelj Ivan, Sartori Franc, Pretnar Ivan in Zrimec Ivan. Za občino Gorje: Pogačar Josip, Pri-stov Josip in Repe Martin. Za občino Ribno: Torkar Anton, Gogala Matija in Valan Fr. Za občino Srednja vas: Gašperin Josip, Hudnik Blaž in Mikel Andrej. Za Bohinjsko Bistrico: Budkovič Gašper, Piber Matevž in Mencinger Ivan. Ta izvolitev velja za dobo 3 let. Proračun za leto 1910 kaže dohodkov za sprejemne članov in učencev ter oprostitina vajencev skupaj 430 kron. Stroški so za tajništvo 180 K določeni in drugi stroški na 140 K, tako da bo prebitka 110 K za leto 1910.

Za računske preglednike se izvolijo za leto 1910 Žirovnik Josip, Ravhekar J. in Jan Vinko.

Sklene se tudi enoglasno dovolitev izstopa gostilničarjev iz obrtne zadruga, kateri se združijo v strokovno zadruga. Ta korak g. podnačelnik D. Repe pozdravi in želi bodoči strokovni zadrugi najboljši uspeh. Navzoče gostilničarje je ta ukrep razveselil. Kratko poročilo objavi tudi podnačelnik zadruga in obenem načelnik zadruga bolniške blagajne, kateri navede prometa čez 13 tisoč K s prebitkom za leto 1909 v znesku 775 kron. To poročilo so zadrugi-niki vzeli z zadovoljstvom na znanje. Ker nekateri mojstri zaostajajo z meseč. plačili, se jih opominja, da naj plačujejo v prihodnje bolj redno, da ne bo treba politične oblasti klicati v to svrhu na pomoč, kar na zadrugo poslovanje gotovo slabo vpliva. Med posameznimi nasveti so se zadrugi-niki prav pridno udeleževali debat, tako da se lahko reče, da obrtna zadruga vsestransko napreduje. Omenja se tudi, da ima zadruga že 1400 K čistega premoženja.

Načelnik obrtne zadruga se zahvali vsem udeležencem občnega zbora in zaključni zborovanje ob 6. zvečer.

Trst.

Kam le šel? Demeter Metalino, stanujoči v ulici štev. 13 v Trstu, je prijavil včeraj policiji, da je njemu v varstvo izročeni 10 letni Evangel Neugas (Grk) izginil še dne 8. t. m. in da se od tedaj ni več vrnil.

Narodno gospodarstvo.

RUDOLF ŠEGA:

Karteli in delavstvo.

(Dalje.)

Pri delavcu je pa okolščina, da karteli vzdružujejo ceno svojih izdelkov na enaki višini, še večjega pomena nego pri konsumentu. Delavec prodaja svojo delavno moč za določeno mezdo, ki ostaja večinoma vendarle enaka. Če torej delavec ve, kakšno ceno bo moral plačati za svoje potrebe, si more do dobrega razdeliti svojo mezdo.

Razven tega je pa stališče delavca, zaposlenega v karteliranem podjetju razme-

roma mnogo sigurnejše, nego je bilo prej, ko je moral delavec obenem s podjetnikom vsak čas pričakovati, da bo podjetje uničeno, in da izgubi na ta način zaslužek. Seveda velja to le za tiste delavce, ki so v dotičnem podjetju neizogibno potrebni.

V kolikor gre za znižanje mezde, je ta korist, ki jo ima delavec od kartela, več ali manj teoretična. Kakor kartel ui prisiljen poslabšati kakovost blaga, ker se ne boji konkurence, ker ima zajamčen dobiček — ravnotako ni iz teh razlogov prisiljen zmanjševati svoje produkcijske stroške s tem, da znižuje delavcem mezdo ali pa podaljšuje njihovo delavno dobo. Istina nam tudi potrjuje, da karteli tako postopajo. Komisija, ki so jo postavili v severoameriških zedinjenih državah, da preišče delovanje trustov, je konstatirala, da so v podjetjih, združenih v trustih, stopile mezde vobče za 12-61 % nasproti mezdami pred ustanovitvijo trusta. Mezde neizučnega delavstva so stopile v trustih za 19-39 %, dočim so se mezde teh delavcev izven trustov zvišale le za 16-97 %. Mezde izučnih delavcev so se zvišale v trustih za 13-71 %, v ostalih podjetjih le za 7-25 %. Nasproti temu so se pa znižale mezde neklasificiranih delavcev — ti delavci sploh niso organizirani ali pa le slabo — in sicer v trustih za 12 %, sicer za 6-73 %. Iz tega razvidimo, da močne organizacije niso niti napram trustom brez pomena.

Karteli se tudi ne izogibajo dolžnostim, katere jim nalaga socialno zakonodajstvo o varstvu delavstva, kakor razvidimo to iz poslednjih poročil obrtnih nadzornikov. Zanimivo je, da je kartel draždnanski stavebenikov prisil ministrstvo, da naj pri od-dajanju državnih stavb zahteva v pogodbi s stavbeniki klavzulo o minimalni mezdi, „kajti s tem se prepreči umazana konkurenca, kakor tudi ostali spori med podjetniki in delavci.“ — Dogaja se celo, da karteli ne izvršujejo samo tega, kar jim nalaga zakon, temveč se zavedajo svojih dolžnosti napram delavstvu tudi z nekako višjega stališča, z moralnega stališča. Seveda imajo tudi te takozvane blagotvorne institucije svojo hudičevno kopito, ker zvišujejo odvisnost delavca od kartela.

Poglejmo pa zdaj drugo stran običaja, in skušajmo izvedeti, zakaj navzlic tem koristim delavstvo po večini ne gleda nič kaj prijateljsko na kartele. (Dalje.)

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Potovanje kralja Petra.

(Brzojav posebnega dopisnika „Jutra“.)

Belgrad, 11. marca. Definitivno je sedaj narejen načrt o potovanjih srbskega kralja Petra, ki odpotuje najprej v Petrograd, vrača se potem v Odeso, kjer ga pričakuje sultanova jahta, ki se žnjo odpelje v Carigrad na obisk sultanu.

Pogreb Arandjela Stojanovića.

(Brzojav posebnega dopisnika „Jutra“.)

Belgrad, 11. marca. Danes je bil tukaj pogreb velikega srbskega mecena Arandjela Stojanovića, ki je umrl na Dunaju, a so ga prepeljali semkaj. Pogreb je bil nadvse veličasten, udeležila se ga je vlada, skupština, civilne in vojaške oblasti ter ogromna množica ljudi. Arandjel Stojanović je zapustil 2 milijona dinarjev vladi, ki naj jih porabi v same človekoljubne svrhe.

Srbska-turška zveza.

London, 11. marca. Tukajšnji listi poročajo, da je M. Milovanović predložil turški vladi predlog za zvezo Turčije in Srbije proti Avstriji, kar pa je turška vlada odbila. — Srbski kralj Peter, ki ga spremlja Milovanović v Carigrad bo gost sultana in bo stanoval v njegovi palači. Govori se, da podpiše srbski kralj in sultan tajno pogodbo. V slučaju vojske Turčije z Bolgarsko, bo morala ostati Srbija popolnoma nevtralna.

Značilno odlikovanje.

Petrograd, 11. marca. Car Nikolaj je poklonil polkovniku Marrenku, bivšemu ruskemu atašeju na Dunaju, ki je bil osumljen špionaže red sv. Vladimirja.

Potres.

San Francisco, 11. marca. Danes ob 10. uri je bilo tukaj in tudi v drugih mestih par močnih potresnih sunkov.

Državni zbor.

Dunaj, 11. marca. V današnji seji poslanske zbornice je bila odkazana vladna predloga glede državn. posojila finančnemu odseku. Potem je prišla na vrsto vladna predloga glede ustanovitve laške pravne fakultete v Trstu. Za Jugoslovane je govoril poslanec Spinčić, ki je spretno pobijal vladno predlogo. Jugoslovani nikakor niso proti ustanovitvi laškega vseučilišča, a to se mora ustanoviti v popolnoma laškem mestu, kar pa Trst absolutno ni! Jugoslovani pa

glasujejo le takrat za italijansko vseučilišče, ako se ono ustanovi v Roveretu ali Tridentu, a obenem mora vlada predložiti tudi predlogo o ustanovitvi pravne fakultete v Ljubljani in reprocitete zagrebškega vseučilišča. Nato se je debata prekinila in se nadaljuje v ponedeljek. — Vlado je grozno poparilo glasovanje o Seitzovem predlogu, zato si ne upa za sedaj stopiti pred zbornico z rešenjem finančne predloge, ker je tudi mnogo nemških poslancev absentiralo od glasovanja. — Davčne predloge so se danes odkazale po drugem čitanju finančnemu odseku.

Smrt Luegerja.

Dunaj, 11. marca. Danes so položili Luegerja v ljudski dvorani dunajskega magistrata na mrtvaški oder. Ogromne množice ljudi so romale tja, da si ogledajo popularnega dunajskega župana zadnjikrat.

Potovanje kralja Petra.

Dunaj, 11. marca. Določeno je, da potuje kralj Peter v Petrograd skozi Budimpešto in Odenburg, a nikjer ne bo nikakega oficijelnega sprejema.

Avstrijsko-rusko zblizanje.

Dunaj, 11. marca. Te dni izide oficijelni komuniké, ki objavi negativen rezultat avstrijsko-ruskih pogajanj.

Revolucionarji pred sodiščem.

Petrograd, 11. marca. Danes je bila končana obravnava proti revolucionarju Čajkovskemu, ki je bi oproščen, a gospa Breskovska je bila obsojena na večletno deportacijo v Sibirijo.

Srbsko-italijanska-egiptovska trgovinska pogodba.

Belgrad, 11. marca. Srbski trgovinski minister Prodanović je danes podpisal pogodbo z zastopniki Italije in Egipta glede izvoza živine.

Ruski razlastilni zakon.

Berlin, 11. marca. V današnji številki revije „Zukunft“ poroča Harden, da si nemška vlada ne upa izvajati vsled pritiska avstrijske vlade sklenjenega razlastilnega zakona proti Poljakom! Avstrijski Poljaki so namreč pretili avstrijski vladi z najhujšimi posledicami, ako se v Prusiji izvede ta zakon, zato je Aerenthal pri svojem zadnjem obisku v Berlinu posredoval, da se ne prične izvajati razlastilnega zakona.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin. Najmanjši znesek 50 vin.

Velikanska zaloga lahkih dežnih paleto-
totov za dame in gospode od K 20— naprej
v „angleškem skladišču oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana.

Kupim umetniške revije. Šifr. „L. L.“
na uredništvo „Jutra“.

Krepak učenec se sprejme v neko tu-
kajšnjo trgovino. Kje, pove iz prijaznosti
uredništvo „Jutra“.

Izobražen, mlad Slovenec išče službe,
zmožen obeh deželnih jezikov v govoru in
pisavi. Sprejme vsako delo.
Prijazne ponudbe pod F. M. 26 poštno
ležeče, Ljubljana, glavna pošta.

Kupl se pobro ohranjeno kolo s prostim
tekotom. — Ponudbe pod šifro Fr. V., poste
restante, Ljubljana.

Kupl se še dobro ohranjeno kolo s
prostim tekotom.

Ponudbe upravi „Jutra“ z navedbo
cene pod „L. J.“

Prodajam najnovejše spomladanske
obleke za gospode od K 8— naprej, za
dečke od K 4— naprej.
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni
trg štev. 5.

Kupl se pes-čuvaj po nizki ceni. —
Ponudbe pod „A. B.“ upravništvu „Jutra“.

Išče se mlad hotelski portir za takojšnji
vstop. Ponudbe na upravništvu „Jutra“.

KORESPONDENCA.

Mlad gospod želi korespondirati z
duhovito gospodično. Šifra „Zabava“, poste
restante, Ljubljana.

Ame sour qui m'est prédestinée, je te
cherche avec angoisse à travers les mondes
et les siècles. Ecrire sous: „140“ au bureau
du journal „Jutra“.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Logarjeva Krista

Opereta v treh dejanjih. Spisal B. Buchbinder. Uglasbil G. Jarno. Kapelnik V. Talich.

OSEBE:

Cesar Jožef II.	Nučič
Grof Kolonitzky, generalni adjutant	Peček
Grof Gottfried pl. Leoben	Povhe
Pl. Reutern, komornik	Bukšek
Baronessa Agata pl. Othegraven,	Bukškova
dvorna dama	Motelj
Grof Sternfeld - stotnik	Lvova
Komtesa Jospina, njegova sestra	Ilčič
Franc Földessy, oskrbnik Sternfeldovih	Verovšek
posestev	Hadrbolečeva
Lange, logar	Bohuslav
Krista, njegova hči	Thalerjeva
Peter Walperl	
Minka, ciganka	

Dvorjani in dvorjanke, gardisti, cigani, ljudstvo.
Prvo dejanje pred logarjevo hišo na avstrijsko-ogrski meji, drugo dejanje na dunajskem dvoru, tretje v logarjevi hiši — vse l. 1764.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg
nasproti rotovža

priporoča svojo bogato zalogo najfinejših in najnovejših žepnih, kakor salonskih ur, juvel, zlatnine in srebrnine, raznih pravnih daril iz kina srebra.

Blago najfinejše vrste. ::: Cene najnižje.
Cenik zastoj in poštne prosto.

Zastoj in poštne prosto:

Domača knjižnica

Zeknam izbranih, najboljših del slovenske literature in svetovne literature v dobrih prevodih.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani.

Kinematograf „Ideal“.

Od sobote 12. do torka 15. marca 1910:

1. Jezero štirih Kautonov, (po naravi).
 2. Enonogi, (variete-projekcija).
 3. Tipi in navade Arabcev. (Zanimivo po naravi).
 4. Tragiška drama na morju, (drama).
 5. Pick Pock se ne boji ovir, (komično).
- Dodatek k zadnji predstavi ob 8. zv.
6. Roparjevo srce, (drama).
 7. Gavrochev dan, (komično).
 8. Šolski učitelj, (drama).
 9. Tri neveste za enega ženina, (komično).

Kri! in okusno pijačo daje le dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj pod imenom „SLADIN“! Pije se brez kave, čaja, kakao; z malo mleka in sladkorjem.

Moč! S tem prihranite 50% na denarju pri gospodarstvu. Kdor naroči najmanj 5 zavitkov po pošti v glavni zalogi lekarne pl. Trnkoczyja v Ljubljani (Kranjsko) dobi za 5 K 50 v franko.

Zdravje! To resno obvestilo potrjujejo mnoga brojna priznalna pisma.

50% prihranka! 1/4 paketa stane 50 v. Zahtevajte ga pri svojem trgovcu! Sladni čaj ni sladna kava, katere hranilna moč se deloma vsled žganja uniči!

A. Rasberger, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7

(pri Mallču, nasproti glavne pošte).

Največja zaloga modernih godbenih automatov, električnih klavirjev, gramofonov, plošč, in drugih potrebščin.

Dvojni GRAMONELLA Dvojni
dohodek : užitek :
Najnovejši automat na utež.

Igra na klavir z mandolino, veliki in mali bobni, činela, triangel in posebnim ksilofonom. Zraven tega ima ta stroj še en fin.

GRAMOFON.

4/10—1

Ta automat se v najkrajšem času sam izplača. Moderni gramofoni z automatom po nizkih cenah. Vse blago je brez konkurence, bodisi v konstrukciji ali v ceni. Prodaja se pod polno garancijo. Vse gramofonske plošče se dobijo pri meni samo garantirano nove. Prodajam na ugodne obroke. Vsa popravila vsakovrstnih mehaničnih godbenih strojev, automatov in gramofonov se izvršijo natančno in ceno.

Čitajte „Jutro“!

Trgovina s semeni

== na debelo in drobno ==

Sever & Urbanič

v Ljubljani, Marijin trg
(nasproti frančiškanske cerkve)

priporočata svojo najpopolnejšo zalogo

Zanesljivih semen

kakor: domačo deteljo, lucerno ali nemško deteljo, rudečo deteljo, velikansko krmilno peso, korenje za krmo, vsakovrstna travna semena, mešanice za suho in v mokro zemljo, semenski oves Ligovo, zelenjadna in cvetlična semena na vago in v vrečicah po 10 in 20 vinarjev, pristno gorenjsko repo, čebulček, rusko laneno seme, rafijsko liče, cepilni vosek, drevesni karbolinej itd.

Cenovnik pošiljava na zahtevo zastoj.

7/10—1

Išče se lepo, veliko izložbeno okno za „Jutro“,

Zglasiti se je pri upravnistvu, hotel Lloyd, Miklošičeva cesta.

Velikansko izber pomladnih in letnih oblačil

priporoča tvrdka

A. KUNC, Ljubljana

Dvorni trg šte. 3.

Najnižje stalne cene.

Združeni čevljarji v Ljubljani

Wolfova ulica 14

priporočajo za pomladansko in poletno sezono svojo

bogato zalogo obuval

vseh vrst moških, ženskih in otroških, domačega in tujega izdelka. — Gumi za pete, vrvice, zaponke, čistila itd. vedno v največji izbi.

Špecialisti za nepremočljive lovske in turisticke čevlje. Izdeluje se tudi po meri v lastni delavnici, ter se sprejemajo tudi popravila.

Postrežba točna, cene solidne.

Zunanja naročila proti povzetju. — Zahtevajte cenovnike.

K spomladni in poletni seziji

si dovoljujem moje cenjene odjemalce opozoriti na mojo velikansko zalogo **v konfekciji za dame, gospode, deklice, dečke in otroke**, posebno pa na spodaj omenjene predmete:

Otroške obleke za prati	od K 1.50 naprej
„ „ „ iz blaga	„ „ 4.— „
Obleke za dečke	„ „ 6.— „
„ „ „ gospode	„ „ 8.— „
Površnike in športne suknje za gospode „ „	12.— „
Pelerine s kapuco	„ „ 6.— „
Klobuke	„ „ 2.— „
Velour klobuki	„ „ 5.80 „

Zaradi prevelike zaloge v damski konfekciji so cene znatno znižane.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

v Ljubljani, na Mestnem trgu šte. 5.

Delniška glavica:

K 3,000.000.

9/10—1

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond:

K 350.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.